

RAN-2108002203040001
T.Y.B.Com. (External) Examination March - 2026
Economics
Problems of Indian Economic Development
અર્થશાસ્ત્ર (ભારતના આર્થિક વિકાસની સમસ્યાઓ)
Time: 3 Hours]
[Total Marks: 100
સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book
- (2) પ્રશ્ન નં. 1 ફરજિયાત છે.
Question No. 1 is compulsory.
- (3) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્ન માટે સંપૂર્ણ ગુણ દર્શાવે છે.
Figures to the right indicate full marks for the question.

Seat No.:

Student's Signature
પ્ર-1.
નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.
20
Answer briefly the following questions

- 1) ભારતીય આર્થિક આયોજનના હેતુઓ જણાવો.
State the objectives of Indian economic planning.
- 2) માનવ વિકાસ આંકડાનું સુત્ર શું છે?
What is the formula of human development index?
- 3) કાળુ નાણું એટલે શું?
What is black money?
- 4) માનવ મૂડીરોકાણ એટલે શું?
What is Human Capital Investment?
- 5) ભારતની ખેત પેદાશ વેચાણવ્યવસ્થાના લક્ષણો જણાવો.
State the characteristics of Indian agricultural marketing system.
- 6) ત્રી સ્તરીય સહકારી ધિરાણ માળખું એટલે શું?
What is three tyre co-operative credit structure?
- 7) ભારતમાં જાહેર ક્ષેત્રના ઉદ્યોગોની મર્યાદાઓ જણાવો.
State the limitations of public sector industries in India.
- 8) ભારતની આયાત-નિકાસ નીતિની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
State the characteristics of import-export policy of India.
- 9) મહિલા સશક્તિકરણ આંક સ્પષ્ટ કરો.
Clarify women Empowerment Index.
- 10) ઔદ્યોગિક પ્રદૂષણ કરતા કોઈપણ ચાર ઉદ્યોગો જણાવો.
State the names of any four industries those polluting environment.

- પ્ર-2.** આયોજનકાળ દરમિયાન ભારતીય અર્થતંત્રમાં થયેલ ક્ષેત્રીય પરિવર્તનોની ચર્ચા કરો. **20**
Discuss the structural changes in the Indian Economy during the Planning period.
- અથવા**
- પ્ર-2.** 1) ભારતમાં કૃષિ ધિરાણ જરૂરિયાતોના પ્રકારો. **10**
Types of agricultural credit requirements in India.
- 2) ભારતમાં કૃષિ માર્કેટિંગની ખામીઓ. **10**
Defects of agricultural marketing in India.
- પ્ર-3.** 1) 15માં નાણાપંચની ભલામણો સ્પષ્ટ કરો. **10**
Clarify the recommendations of 15th Finance Commission.
- 2) ભારતમાં ગરીબીના કારણો વર્ણવો. **10**
Describe the causes of poverty in India.
- અથવા**
- પ્ર-3.** માનવ વિકાસ આંકની ગણતરી વિસ્તારથી સમજાવી તેનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો. **20**
Explain how Human Development Index is calculated and explain its significance.
- પ્ર-4.** 1) માનવ ગરીબી આંક સમજાવો. **10**
Explain Human Poverty Index.
- 2) ખેડુતોની દેવાદારીના ઉપાયો વર્ણવો. **10**
Describe the measures of farmer's indebtedness.
- અથવા**
- પ્ર-4.** ભારતીય કૃષિ ધિરાણ ક્ષેત્રે નાબાર્ડની ભુમિકા સમજાવો. **20**
Explain the role of NABARD in Indian agricultural finance.
- પ્ર-5.** ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે) **20**
Write short notes (Any two)
- 1) ખેત પેદાશ વેચાણ વ્યવસ્થાની ખામીઓ દૂર કરવાના ઉપાયો.
Measures to remove limitations of marketing of agricultural produce in India.
- 2) ભારતના કર માળખાના લક્ષણો.
Characteristics of India's tax structure.
- 3) ભારતમાં સેવા ક્ષેત્રનો વિકાસ.
Development of service sector in India.
- 4) કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ.
Kisan Credit Card.